't Is nog niet te laat voor u, Hallehuja!
Kom, kies den Heiland, kameraad.
Geef uw hart aan Jezus nu, Hallehuja!
Stel niet uit, wellicht is 't straks te laat.

Nog duidelijker in No. 512. Daar wordt de vraag gesteld:

O, wat wilt gij doen met Jezus,
Die 's Vaders troon verliet,
En stierf om u te redden?

En daarna komt de waarschuwing:

Hij wacht uw antwoord nu.
't Is eeuwig dood of leven,
De keuze ligt aan u.

In No. 583 worden Christenen vermaand, de reddingslijn uit te werpen naar zondaars. Jezus stierf voor hen. Maar als ze niet worden gegrepen, komen ze om:

Werpt nu de lijn uit, o, aarzelt toch niet,
Wijl gij uw makkers in doodsgevaar ziet;
Redt de verloor'nen, uw roeping is groot,
Voor zij verzinken in d' eeuwigen dood.

Hiermee houd ik op. De lijst zou te lang worden. Niemand zal na lezing van al deze voorbeelden tot een andere conclusie kunnen komen dan die, waartoe ik gekomen ben: dat in den bundel van Joh. de Heer de dwaling der algemeene verzoening onomwonden wordt geleerd en gepropageerd. Niet in een enkel lied, dat per abuis er tusschendoor loopt. Neen, door geheel het boek heen. Het is dé leer van het boek.

Daarna kom ik dan tot mijn toepassing. In tal van gezinnen wordt deze bundel gebruikt. Eveneens in vele samenkomsten ter Evangelisatie. Geen wonder. Het boek is niet duur. Er zijn twee uitgaven, met en zonder muziek. De eerste kan worden gebruikt in het gezin, de tweede in samenkomsten, waar men over een groot getal moet kunnen beschikken.

Daarbij komt, dat de wijzen voor een groot deel zeer bekend zijn. Het zijn oude en geliefde wijzen, soms met nieuwe woorden. En dan zijn soms de wijzen van oude en goede liederen, die niets verkeerds leeren, terwijl de nieuwe liederen, die op die oude wijzen gezongen worden, juist de dwaling leeren. Maar doordat het oude lied zoo bekend is en vroeger in huis reeds werd gezongen, ziet iemand des te gemakkelijker de dwaling in het nieuwe of gewijzigde lied over het hoofd.

Maar daarom is het tijd, dat ons volk weet, wat het standpunt is, dat in dezen overbekenden bundel wordt ingenomen, het standpunt der algemeene verzoening. Dan kan men daarnaar zich richten.

En als iemand dan vraagt naar mijn oordeel over het gebruik in gezin en samenkomst, dan kan mijn oordeel kort worden gezegd: De bundel van Joh. de Heer is niet te gebruiken als geheel. Wel staan er vele zeer goede liederen in, maar dat neemt niet weg, dat de bundel als geheel niet is te gebruiken.

Misschien vindt iemand dit oordeel wel eenigszins hard. Men kan toch heel een bundel niet wegwerpen, omdat er sommige dingen in staan, die niet geheel en al Gereformeerd zijn! En wellicht vraagt iemand, of die dwaling nu wel zoo erg is. Of het wel zoo erg is, dat de algemeene verzoening er in wordt geleerd.

Dat ga ik hier niet beredeneeren en bewijzen. De dwaling der algemeene verzoening tast inderdaad het werk van Christus op bedenkelijke wijze aan. Het wordt van zijn waarde beroofd. Aan Christus zelf wordt zijn eer ontnomen. En aan die tot Christus komen om genade, wordt het fundament hunner zekerheid ondergraven. Wie dat alles wil zien in zijn volle strekking, leze maar een of ander handboek der Gereformeerde Geloofsleer over dit punt.

Ik wilde alleen, na de dwaling te hebben aangetoond als een niet tegen te spreken feit, wijzen op haar bedenkelijke strekking. Geen Gereformeerde is het met haar eens. Daarom is voor een Gereformeerde het boek van De Heer als geheel onbruikbaar.

Laat ik daarbij aanstonds een andere opmerking maken. Er staan in het boek ook vele zeer goede liederen. Het is voor wat den kleinen bundel betreft goedkoop. Het is in vele kringen ingevoerd.

Tegen het gebruik van de vele goede liederen in het boek is natuurlijk niet het minste bezwaar. Maar men zij met het boek van De Heer voorzichtig. De algemeene verzoening mag niet worden geleerd, ook niet door haar zingend het publiek „op de lippen te leggen". Daarom lette men op, liederen als de door mij genoemde nooit te gebruiken, ook niet in het huisgezin.

Om hierbij den gebruikers van eenigen dienst te zijn, wil ik hier opgeven, welke nummers van den bundel van De Heer deze dwaling leeren. Die het boek heeft, kan die nummers merken, of dit lijstje er in leggen. Het zijn de volgende:

2, 35, 38, 72, 97, 114, 128, 141, 146, 192, 207, 233, 241, 287, 329, 399, 429, 473, 474, 474a, 475, 485, 486, 489, 510, 511, 512, 541, 542, 579, 583, 620, 625, 631, 660; en uit de laatste liederen, de korte melodieën, de z.g. koren, de volgende: 1, 48, 62, 74, 105, 118, 121, 143, 146, 149.

In den geheelen bundel dus 45 nummers. Ik wil niet beweren, dat in geen der andere nummers deze of andere dwalingen voorkomen. Zóó nauwkeurig heb ik het boek niet gecontroleerd. Maar al déze nummers zijn onbruikbaar en mogen dus niet worden gezongen.

Om terug te keeren tot mijn uitgangspunt: als we het Evangelie brengen aan verdoolden, moeten we hun brengen het Evangelie Gods, zooals de Heere het ons heeft geopenbaard. Elk ander Evangelie is niet naar Gods Woord, strekt niet tot heil van hen die we be-Evangeliseeren, en niet tot eere Gods.

C. BOUMA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Generale Synode van de Gereformeerde Kerk in Amerika.

In „The Leader" lezen we, dat de Generale Synode van bovengenoemde Kerk werd gehouden van 2 tot 8 Juni te Asbury Park in New-Jersey.

Op het agendum stonden 1. voorbereiding voor de viering van het driehonderdjarig bestaan dezer Kerk, welke het volgende jaar zal plaats hebben; 2. maatregelen om het miljoen dollars voor het pensioenfonds vol te maken; 3. plannen om de Zending opnieuw uit te breiden; 4. mogelijke stappen om te komen tot een meer intensief evangelisatie-program.

Deze kerkengroep telt thans 151.821 leden (2.745 meer dan het vorig jaar). Voor de Zending werd gegeven 1.008.217 dollar (1.504 d. meer dan v. j.); voor de interne behoeften der Kerk 3.903.250 dollar (43.803 d. meer dan v. j.). Tezamen werd opgebracht 5.084.959 dollar (39.952 d. meer dan vorig jaar.

Per lid werd alzoo gegeven ongeveer 34 dollar.

Generale Synode van de Presbyteriaansche Kerk in Amerika.

Aan verschillende bladen ontleenen wij:

Deze Synode werd van 26 Mei tot 1 Juni gehouden in de Stedelijke Gehoorzaal, een gebouw van reusachtige afmetingen. Er waren bijna duizend afgevaardigden. De aftredende praeses (of eigenlijk „moderator") sprak het openlijk uit en beroemde er zich op, dat de Presbyteriaansche Kerk Calvinistisch is in de leer. Toch schijnt het, dat hierop wel het een en ander moet worden afgedongen. Het goede Calvinistische element is in deze kerk nog wel sterk, maar het verloop dezer Synode doet vreezen, dat het langzamerhand afneemt. De zaak van de professorenbenoeming, inzonderheid de benoeming van den bekenden Prof. Gresham Machen was opnieuw aan de orde. Het directorium van het seminarie te Princeton, dat de Calvinistische lijn wil vasthouden, weerde zich krachtig voor de benoeming. De Synode besloot echter tot een reorganisatie van het directorium. Dat ziet er voor het seminarie niet te best uit! Het liberalisme gaat voorzichtig te werk, maar is helaas aan de winnende hand!

Welk een zegen zou het zijn, indien alle echte Calvinisten in Amerika de handen ineensloegen!

De Princeton-kwestie.

Nadat we het bovenstaande geschreven hadden zagen we, dat de (Am.) „Wachter" een artikelenreeks opent over de Princetonkwestie. Om onze lezers in te lichten geven we hier het grootste gedeelte van het inleidend artikel. Men ziet hieruit, dat toen Ds H Keegstra dit schreef, de beslissing van de Synode van San Francisco hem nog niet bekend was.

Eenigen tijd geleden schreven we een artikel over de moeilijkheden in de Presbyteriaansche Kerk met betrekking tot haar Theologisch Seminary te Princeton, New Jersey. Nauw verwant als we aan die kerk zijn, historisch, confessioneel en ook wat kerkregeering betreft, gaat ons natuurlijk aan, wat er in haar omgaat. Bovendien ontvangen zóó velo van onze studenten, een gedeelte althans, van hunne theologische opleiding aan Princeton's Seminary, dat we niet anders dan met groote belangstelling nagaan, wat er vooral over die school en met haar, in de Presbyterian Church voorvalt.

En ons volk heeft er recht op, eenigszins in kennis gesteld te worden met de jongste geschiedenis dier aanverwante kerk en school. Daarom zetten we ons, om in een paar artikeltjes er iets van mede te deelen.

Op het oogenblik dat we dit schrijven is de General Assembly (gelijk aan onze Synode) dier kerk vergaderd in San Francisco, California. En de moeilijkheden, in de laatste jaren gerezen met betrekking tot de Princeton Theological School, is één van de voornaamste zaken, indien niet de voornaamste, die er op hare lijst van werkzaamheden voorkomt. De kwestie weerspiegelt tamelijk wel heel den toestand der kerk en hoe zeer van zekeren kant ook de verzekering gegeven wordt, dat de gerezen moeilijkheden niets te maken hebben met het confessioneele standpunt der professors en de zuiverheid van hun onderwijs, toch is het waar, dat het orthodoxe element in de kerk juist in deze kwestie rechtstreeks tegenover het liberalistische deel in verzet komt. Dat toont wel, dat er meer aan de hand is dan een verschil van uitsluitend formeelen aard.

Uit wat er in den laatsten tijd in verschillende bladen en tijdschriften over deze zaak is geschreven, is het, dunkt ons, zoo duidelijk als de dag, dat van zekere zijde het er op toegelegd wordt, om het doel en den grondslag, waarop het Seminary gebouwd is en waarvoor het bestaat, totaal te wijzigen, en dan wel te wijzigen naar den zin der Modernists.

Grondslag en doel van Princeton's Seminary was van ouds en is nog tot op den huidigen dag vast verbonden aan wat wij zouden noemen de Presbyteriaansche belijdenisschriften en kerkenordening. Naar oorsprong en historie bestaat het Seminary voor het doel, om mannen te kweeken voor den dienst des Woords, die de Waarheid naar de opvatting der Presbyteriaansche standaards zullen voorstaan, verkondigen en verdedigen. Om de officieele taal van het „Plan" hier te gebruiken, is het doel „to form men for the gospel ministry, who shall truly believe, and cordially love, and therefore endeavor to propagate and defend, in its genuineness, simplicity, and fulness, that system of religious belief and practice set forth in the Confession of Faith, Catechisms, and Plan of Government and Discipline of the Presbyterian Church: and thus to perpetuate and extend the influence of true evangelical piety, and gospel order".

Ons dunkt, wie voor God en menschen eerlijk wil zijn, ook in het kerkelijke, zal hiervan moeten zeggen: „Natuurlijk, wat anders! Wie met hun theologische school dat niet willen, die behooren eerlijkheidshalve zich aan de Presbyteriaansche kerkgemeenschap met haar Seminary te onttrekken".

Maar zoo eerlijk schijnen allen in die kerk niet te zijn. De moderne heeren zijn er niet van thuis om de kerk te verlaten en hare eigendommen prijs te geven. Die leggen het er op toe, om voorzichtig maar zeker alles in kerk en school in te richten en te schikken naar hunne overtuigingen, in plaats van als getrouwe Presbyterianen zich in alles aan de leer en tucht hunner kerk naar belijdenis en kerkenorde te onderwerpen, of anders aan die kerk zich te onttrekken. Gelijk de Modernen overal elders deden, zoo willen ze ook hier; varen onder valsche vlag en stillekens de lading binnensmokkelen.

Of er dan in de Presbyteriaansche Kerk geen mannen zijn, die met alle macht zich daartegen verzetten? Gelukkig wel! Mannen als Hodge, Vos, Machen, Wilson, Allis, Craig, Macartney, Kennedy, Alexander, Matthews en vele anderen, gesteund door duizenden getrouwen in de kerk, willen en zullen het pand, hun toevertrouwd, niet prijsgeven.

Maar tusschen die twee, scherp tegenover elkander staande partijen, staat een groote groep, die vóór alles vrede willen. Dat wil zeggen, vrede in den zin van alles bijeen houden en alles toelaten en alles Presbyteriaansch noemen, zelfs al worden de Presbyteriaansche belijdenisschriften ook met voeten vertreden. En het zijn vooral die halfslachtige, slappe, ruggegraatlooze, „in the middle of the road"-mannen, die den strijd, zoo moeilijk maken en geheel de kerk in gevaar brengen.

Uit wat we boven aanhaalden uit de eigen woorden van het „Plan" is het duidelijk genoeg, wat Princeton's Seminary was en moet zijn. Zoo wil het de meerderheid der faculteit met de meerderheid van de „Board of Directors". Maar eene minderheid in die beide lichamen wil het anders.

Vooral, als we wel ingelicht zijn, wil niemand minder dan Dr Ross Stevenson, president van het Seminary, het anders. Zijn ambitie, zijn uitgesproken voornemen is het, om Princeton het Seminary van geheel de Presbyteriaansche Kerk te maken, zooals die kerk thans bestaat. Dus ook de opleidingsschool voor de Modernists en de „middel of the road"-menschen.

Of dat dan niet billijk is tegenover de kerk met al hare leden?

Zoo mag het sommigen misschien toeschijnen. Zoo vindt Dr Stevenson het blijkbaar redelijk, en met hem enkele anderen in de faculteit en in de Board of Directors. Zoo vinden de „peace at any price"-mannen het wel goed: want dan krijgt ieder even gelijk recht en dat brengt immers vrede. En zoo zullen de Modernists in hun vuist lachen, als het dien weg opgaat.

Maar eerlijk? Tegenover de Presbyteriaansche Kerk, eerlijk tegenover het Seminary te Princeton naar haar oorsprong, grondslag, doel en historische beteekenis; eerlijk tegenover de Waarheid naar de opvatting der Presbyteriaansche standaards; eerlijk voor God is het niet.

De „Christengemeinschaft" I.

De „Christengemeinschaft" (gemeenschap van christenen) is een beweging, welke ver buiten het land, dat haar bakermat is, de aandacht trekt.

In „Eltheto" schreef E. J. F. Smits daarover een deskundig en oriënteerend artikel.

Wij willen daaruit iets overnemen.

Eerst iets over de uitwendige lotgevallen van deze beweging.

Daarna iets over haar bedoeling en leer.

In een andere rubriek hopen we dan het verschijnsel te beoordeelen.

Voor wij met den eigenlijken inhoud der hoofdgedachten van de Christengemeinschaft ons bezig houden, mogen hier nog eenige feiten volgen, die misschien in staat zijn tot verhoogde belangstelling te prikkelen.

Dr Friedrich Rittelmeyer, predikant achtereenvolgens in Neurenberg en Berlijn, gevierd prediker, man met een warm hart en een heldhaftigen geest, wiens innigste begeerte het was (en nog steeds is!) om Christus te prediken voor zoekende, moderne menschen, komt in 1911 in aanraking met het werk en den persoon van Rudolf Steiner en, werkt zich, sinds deze eerste ontmoeting, met een bewonderenswaardige geestelijke elasticiteit in de anthroposophische gedachtenwereld, in welke wereld hij gaandeweg leert zien als de grootsche voortzetting van wat het Duitsche Idealisme in een machtigen geestelijken stormloop gewild en gedeeltelijk bereikt heeft, totdat het afbrak en wegzonk onder de sterk naturalistische tendenzen, die het verdere verloop der 19e eeuw hebben beheerscht.

Jonge theologen van de universiteiten Berlijn, Marburg, Tübingen komen omstreeks 1921, gedreven door den grooten nood, waarin zij zich bevinden ten opzichte van hun toekomstig werk, tot Rudolf Steiner met het verzoek hun zijn inzichten mee te willen deelen betreffende een vruchtbaar werken, in Christelijken geest, onder moderne menschen. Na voorbereidende besprekingen o.a. te Stuttgart en in het eerste, thans door brand verwoeste Goetheanum te Dornach, ontvangt een schaar van ongeveer vijftig medewerkers, waaronder ook niet-theologen, door bemiddeling van Rudolf Steiner, de cultische vormen, waarin een priesterlijk, sakramenteel werken in grooten stijl begonnen kan worden. Dr Rittelmeyer legt er den nadruk op, dat niet hij de Christengemeinschaft gesticht heeft, maar dat hij zich met de andere leiders tezamen vereenigd heeft rondom geopenbaarde cultische goederen, waarvan zij zich de gewijde uitdeelers en behoeders gevoelen.

Sinds dit gehoorteuur zijn er in een veertigtal steden in Duitschland grootere of kleinere gemeenten ontstaan, terwijl ook in Zwitserland, Tsjecho-Slowakije, Nederland, Engeland, Noorwegen een allereerste begin is gemaakt.

De litteratuur bestaat uit een maandschrift „Die Christengemeinschaft" (eind derde jaargang Maart 1927) — de eerste publicaties geschiedden in een blad

„Tat Christendum" 1923—1924 — en verder uit een merkwaardige, in vele opzichten belangrijke serie boekjes, onder den gemeenschappelijken hoofdtitel „Christus aller Erde", thans reeds uit 26 deeltjes bestaande. De hoofdbedoeling van deze serie moge hier kort worden aangeduid met een zinsnede uit het begeleidend woord, dat elk bandje is meegegeven: „Diese Schriftenreihe verkündet den allgegenwärtigen Christus im mannigfaltigen Leben der Natur, im Jahreslauf und menschlichen Lebenslauf, im Kulturschaffen der Menschheit von den Urzeiten bis zu den Vorkämpferen einer groszen, geistesweiten Zukunft".

Ten slotte wil ik nog vermelden als bewijs voor de krachtige, doelbewuste werkwijze, die hier wordt gevolgd, een reeks van meestal vier of vijfdaagsche samenkomsten, sinds 1923 in verschillende steden gehouden. Eerst twee kleinere in Hamburg en Rostock, daarna steeds sterker bezochte en grootscher georganiseerde te Kassel, Neurenberg, Stuttgart, Hannover, Berlijn, München, Frankfort a. M., Hamburg, Breslau, Freyburg i. Br., Dortmund, terwijl de laatste dit jaar 1—4 April in Leipzig werd gehouden. De „Tagung" in München, Juli 1925, woonde ik persoonlijk bij. De programma's van deze samenkomsten — om er hier alleen dit van te zeggen — kenmerken zich ongetwijfeld door stijlvolle verscheidenheid.

HEPP.

PERS-SCHOUW.

Promotierecht Theol. School.

Volgens afspraak geef ik hier ten vervolge eenige stemmen door (ik hoop, dat de „N. R. C." niet opmerkt, dat „doorgegeven stemmen" te mijnen laste komen) inzake de vraag, of men te Kampen ook zal kunnen promoveeren in de theologie.

Herinnerende aan het synodale besluit van 1914, waarop gewezen wordt, omdat het afwijzend beschikte, zegt prof. Bouwman in „De Bazuin":

Over beide deelen van het besluit zouden heel wat aanmerkingen kunnen gemaakt worden. Gesteld dat het noodig zou zijn, dat alleen een Hoogeschool mocht doctoreeren, wanneer een wetenschappelijk college daartoe de bevoegdheid verleent, dan zou het er met vele hoogescholen wel wat donker uitzien. Een school door de overheid of door een persoon óf door een vereeniging van particulieren opgericht zou dan niet mogen promoveeren. Het is evenwel de academische senaat, of het college van wetenschappelijke mannen, die promoveert, maar dan volgens het besluit der oprichting van een academie, genomen door de overheid, of eenig ander lichaam, dat een academie opricht en onderhoudt. En het is al heel vreemd, dat een kerk de bevoegdheid mist, die een particulier wel bezit. Zeker, het ligt niet in het karakter van het kerkelijk ambt, om een wetenschappelijke beoefening der theologie te geven. Maar dat is ook zelfs in 1914 niet gevraagd. Vast staat dat niet de kerk kan doctoreeren, evenmin als de overheid of een vereeniging van Hooger Onderwijs, dat kan alleen de kring van wetenschappelijke bevoegde mannen. Dat is op historische en wetenschappelijke gronden niet tegen te spreken. Doch er was in 1914 zelfs niet de gelegenheid deze zijde van de zaak in het debat te brengen. Alleen is er dan ook eene beslissing genomen over deze zaak, dat de Synode der Gereformeerde kerken, als zijnde eene kerkelijke vergadering en geen wetenschappelijk college, de bevoegdheid mist om het promotierecht te verleenen, en dat de school in haar kwaliteit van eigen inrichting der kerken tot opleiding van Dienaren des Woords, op zoodanig recht geen aanspraak kan maken.

De grond, waarop prof. Bouwman de aanneming van het voorstel zou willen begeeren, is uit deze overweging te lezen:

Er is thans een geheel ander voorstel aan de orde. Het gaat uit van de gedachte dat de Theologische School niet alleen is de eigen inrichting der kerken, aan welke wordt opgeleid voor den dienst des Woords, maar ook eene wetenschappelijke inrichting, die, hoewel door de kerken opgericht en onderhouden, een eigen zelfstandig karakter draagt, die in haar onderwijs een eigen wetenschappelijke methode volgt, die eigen examens heeft, en die promoveert tot candidaat in de godgeleerdheid. En in hare kwaliteit als wetenschappelijke inrichting kan zij op het verleenen van den doctorstitel aanspraak maken.

Ook de Laman is door de besluiten van 1914 niet in zijn geweten gegrepen:

Misschien zijn we wat dikhuidig, maar de betoogen van 1914 hebben onze ziel niet geraakt.

Intusschen hopen we, dat er geen oorlog van komt. We hebben al misère genoeg gehad.

En vermoedelijk komt het promotierecht voor de School er nog wel eens. Het is een wonderlijke weg met de School.

De Technische Hoogeschool te Delft, de Handelshoogeschool te Rotterdam, en de Landbouwhoogeschool te Wageningen, die het promotierecht verkregen, hebben echter bewezen, dat men ook in Nederland niet onherroepelijk aan oude ideeën blijft vasthouden.

Een kentering der meeningen is niet buitengesloten.

Maar als we wèl zien, is het daarvoor nu de tijd nog niet.

In hetzelfde blad („Geref. Kbl. Dr. en Ov.") zegt dr C. Bouma, dat er geen sprake is van een of andere oude kwestie van A of B; immers de vroegere twisten zijn reeds lang voorbij:

Het gaat in 't geheel niet over „De oude opleidingskwestie". Die staat er geheel en al buiten. Wie meenen mocht, dat het over de opleidingskwestie gaat, bezinne zich nog eerst eens over deze vraag: „Wat was de opleidingskwestie ook weer?" En dan zal hij vermoedelijk tot de overtuiging komen, dat de opleidingskwestie iets geheel anders is geweest. In de dagen, toen over de opleidingskwestie werd gesproken, en op de Synodes werd gehandeld, ging het over de vraag, waar onze a.s. Dienaren des Woords moesten worden opgeleid, in Kampen of in Amsterdam. Wie toen voor het één was, was toen misschien niet erg voor het andere. Toen is het vaak geweest een strijd over de Vrije Universiteit en de Theologische School. Maar daaraan is nu in het geheel niet te denken, want daarover gaat het niet. Dat staat er geheel en al buiten. De Vrije Universiteit heeft er niets mee te maken.

Door de part. syn. v. Overijsel, zegt dr B., is deugdelijk over de kwestie gehandeld:

Of men al of niet overwogen heeft, of er al dan niet op de vergadering van de Particuliere Synode van Overijssel en op die van Drente is geargumenteerd, kan een buitenstaander gewoonlijk niet weten. Of dat nu op de Synode van Drente niet is geschied, kan ik niet beoordeelen. Maar dat het op de Synodale vergadering in Zwolle wèl is geschied, weet ik wèl.

De „Leidsche Kerkbode" zegt (rubriek van den eindredacteur, ds Kouwenhoven):

Wij geven de hoop nog niet op, dat de Synode in 1927 er wel wat anders over zal denken dan van 1914, toen het door het uitbreken van den oorlog de tijd niet was om belangrijke maatregelen te nemen. De ideeën zullen toch geen 13 jaar hebben stilgestaan? De geschiedenis der laatste twee jaren zal toch niet te vergeefs zijn doorgemaakt?

Over den zelfmoord.

In aansluiting aan wat ik reeds eerder citeerde uit de art. van ds A. G. Wolf over den zelfmoord („Op den Uitkijk") geef ik hier een deel uit het vervolg. Erfelijkheid, dronkzucht, onzedelijkheid, zegt ds Wolf, spreken sterk hun woord mee, maar de eigenlijke oorzaak van het verschijnsel ligt dieper. O.m. valle hierop de nadruk:

In een leerzaam boek „de zedelijke waardeering van den zelfmoord" wordt er m.i. terecht op gewezen, dat de moderne cultuur in haar geheel leelijke uitwassen heeft en tot een van die uitwassen rekent hij ook de zelfmoord. Deze cultuur, die door sommigen verafgood wordt en ook door ons dankbaar als een gave Gods wordt genoten, heeft in zich allerlei mogelijkheden, die tot de meest gevaarlijke werkelijkheid kunnen leiden.

Het is in de eerste plaats al een heel bijzonder verschijnsel, dat bij de natuurvolken, dat wil dus zeggen de volken die verstoken zijn van de weldaden der cultuur, het verschijnsel van den zelfmoord, óf in het geheel niet óf zeer weinig voorkomt. Dit geeft al aanstonds te denken. Indianen en Bedoeïnen b.v. schijnen te levenslustig te zijn dan dat de gedachte aan dit kwaad bij hen op zou komen. Zelfs is gebleken, dat wanneer wilde stammen de Europeesche beschaving in zich opnamen, ook de zelfmoord van dien dag af sterker onder hen werd.

En als wij nu eens blijven in ons eigen vaderland of in ons werelddeel, dan zien wij, dat ook daar de neiging tot den zelfmoord meer voorkomt in de stad, in de centra der beschaving, dan op het platteland waar het leven zooveel eenvoudiger is en de behoeften geringer zijn. Niet de armoe (het kan niet krachtig genoeg gezegd worden) en ook niet het gebrek, niet de maatschappelijk-eenvoudige omstandigheid waaronder een volk leeft, maar juist omgekeerd, de luxe, de weelde, de overvloed zijn de prikkels, die den modernen mensch tot dit ontzettende kwaad jagen. Armoe, hoe droevig ook in zichzelf, heeft tenminste nog het voordeel, dat het de menschen behoeftig houdt en arbeiden doet, maar het is de weelde, die verzwakt. De verzadiging der luxe doet om nieuwe verzadiging vragen en brengt in haar gevolg eindelijk levensmoeheid mee. Daarom is het zoo waar, wat iemand eens gezegd heeft, dat zelfmoord niet de ziekte is van den eenvoudige van hart, maar van de gerafineerden en de wijsgeeren. De wereld wordt in onze dagen steeds rijker; er zijn geen grenzen meer aan de weelde waarmede het leven zijn kinderen zegent, maar van dezen rijkdom geldt het verschrikkelijke woord: „luxuria res publica interit", door de weelde gaat een staat te gronde.

Men heeft op de groote gezinnen gewezen en daar de oorzaak van de vermoeidheid van het leven gezocht. Maar de ervaring wijst in andere richting, zegt ds Wolf:

Niet in die groote, wassende gezinnen, maar in de kleine, moderne huishoudentjes, waar het leven kunstmatig wordt onderdrukt, daar wordt de ergste van alle ziekten gevonden, de ziekte der verveling, die zoo licht tot pessimisme en moeheid kan voeren.

Frankrijk mag ons hier wel voor de oogen staan. Frankrijk is het land waar de Neo-Malthusiaansche gedachte het diepst is ingeworteld in het volksleven. Geregeld gaat daar het aantal inwoners achteruit. En wat leert nu de ervaring? Dat het machtige stijgen van het percentage zelfmoorden in Frankrijk duidelijk aantoont, dat de malthusiaansche gedachte niets heeft kunnen doen tot opheffing en versterking van dit volk, maar het integendeel steeds meer ontadelt en verzwakt.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Den Haag-West: P. Nomes te Delfshaven en E. J. Wientjes te Oudshoorn.

Beroepen te:

Berkum: J. H. Mealeman te Hoogersmilde.
Bussum (2e pred.pl.): L. Hoorweg te Purmerend.
Deventer (B.): J. Hettinga te Wijckel en Balk.
Enschedé (3e pred.pl.): J. v. Henten te Nieuw-Vennep.
Dussen en Meeuwen: J. M. Spier, cand. te Den Haag.
Koog-Zaandijk: L. v. d. Zanden, cand. te Putten (G.).
Nijverdal: R. Hamming te Middelburg.
Zaltbommel en 's-Gravenmoer: S. J. P. Goossens, cand. te Amersfoort.

Aangenomen naar:

Neede en Rekken: J. Wiepkema, cand. te Bedum.

Bedankt voor:

Baarland, Opende, Sellingen, Schoonoord en Zoetkamp: J. Wiepkema, cand. te Bedum.
Djocjacarta (Java): P. N. Kruyswijk te Vlissingen.
Hilversum (3e pred.pl.): J. Wumenga te Charlois.
Paesens-Moddergat en Tzum: G. H. de Jonge te Lutjegast.

Intrede te:

Oud-Loosdrecht: P. D. Kuiper, cand., Tekst Ps. 20:8.

Afscheid van:

Arum: D. J. Velsink, Tekst Hebr. 12:1 en 2.
Boskoop: J. G. Fernhout, Tekst Coll. 2:6 en 7.
Doorn: R. v. d. Werff, Tekst Zach. 1:8—13.

Candidaten tot den H. Dienst.

De Classis Leeuwarden der Geref. Kerken heeft na peremptoir examen toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten den heer S. Wouters, candidaat te Exmorra, beroepen predikant te Dronrijp. De heer Wouters hoopt Zondag 17 Juli a.s. des namiddags zijn intrede te Dronrijp te doen, na des morgens tot zijn dienstwerk te zijn ingeleid door Ds J. H. Lammertsma van Appingedam.

Proponenten.

Door de Part. Synode der Geref. Kerken van Zuid-Holland (Noord) werd besloten de Generale Synode te verzoeken een bepaling te treffen, dat Theologische candidaten, die hun peremptoir-examen gedaan hebben, aan de betrokken Classis elk jaar opnieuw verlof moeten vragen om te mogen proponeeren.

Geref. Kerk van Brussel.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Brussel maakt bekend, dat van 1 Juli af de samenkomsten der gemeente gehouden zullen worden in de Loxumstraat 45 (bij de St. Gudulekerk). Het adres van den Kerkeraad is bij den scriba: A. Geervliet, Wemmelschesteenweg 188, Jette-Brussel.

(Overname van dit bericht in andere bladen wordt vriendelijk verzocht.)

Buitenlandsche Predikanten.

De Part. Synode der Geref. Kerken van Zuid-Holland (noordelijk gedeelte) heeft aangenomen een voorstel van de Classis Woerden, om te trachten een betere regeling te verkrijgen voor het optreden van predikanten uit buitenlandsche Kerken en van colloquium doctum, als zulke predikanten een beroep in Nederland aannemen.

Generale Synode der Geref. Kerken.

Ter completeering van de samenstelling der Gen. Synode zij nog gemeld, dat de Part. Synode in de Geref. Kerken in de Graafschap Bentheim en Oost-Friesland heeft afgevaardigd als primi de predikanten G. Husmann te Bunde en E. Kolthoff te Veldhausen, en de ouderlingen J. Knoll en G. Schrovenwever; als secundi de predikanten L. Mensink te Nordhorn en J. E. Goudappel te Emlichheim en de ouderlingen H. Jütting en J. Wegkamp.

Door de Free Church of Scotland zijn naar de Generale Synode der Geref. Kerken afgevaardigd: Rev. Alexander Dewar F. K. C. S. Super intendent of the Free Ch. Mission in South-Africa en Sir James. Simpson S. S. C. of the Firm of Messrs Simpson en Marwick, Law agents to the F. Ch. of Scotland;

door de United Free Church of Scotland Rev. E. J. Hagan O. B. E. B. A., Edinburgh.

The United original Succession Church of Scotland Rev. Robert Robertson, Orkney;

door de Christian Reformed Church of North-America behalve Prof. Berkhof als Associate Delegatie Dr J. van Lonkhuizen.

Evangelisatie.

De Classis Heerenveen der Geref. Kerken zal maatregelen nemen om te trachten een predikant te verkrijgen voor den Evangelisatiearbeid. De Kerken van Zuid-Friesland hebben daartoe hun steun toegezegd.

GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND.

Beroepen te:

Rotterdam: J. J. Buskes Jr te Amsterdam-Zuid.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Zaandam: H. C. Bincc te Murmerwoude en L. de Bruijne te Zwolle.

Beroepen te:

Maarssen: J. L. de Vries te Rijnsburg.
Nieuwpoort: K. Groen te Baarn.

Bedankt voor:

Dokkum: A. H. Hilberts te Enschedé.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Aastekerke: J. Verduin te Werkendam.
Grand Rapids (U.S.A.): M. Hofman te Krabbendijke.

Bedankt voor:

Genemuiden: M. Hofman te Krabbendijke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Birdaard: A. Steenbeek te Dokwerd.
Denekamp: J. Hofker te 's-Heerenhoek.
Huizen (N.H.) (2e pred.pl.): L. v. Mastrigt te Harderwijk.
Sommelsdijk: Ph. J. Vreugdenhil te Gorinchem.
Terhorne (toez.): L. H. W. Theunissen, cand. te Utrecht.
Willige Langerak: C. v. d. Wal te Rijnsaterswoude.
Zeist: J. G. W. Goedhard te Leiden.

Aangenomen naar:

's-Gravenzande (2e pred. pl.): G. Elzenga te Rinsumageest.
's-Heerenberg: H. M. Sasse te Schoonoord.
Varik: R. C. G. Troelstra, cand. te Den Haag.

Bedankt voor:

Aalten: D. Kuilman te Borne.
Cadzand: A. L. Boeser te Ijpendam.
Elburg: H. A. Leenmans te Delft.
Giethoorn: P. Visser te Lemelerveld.
Hengelo (G.) (als hulppr.): R. C. G. Troelstra, cand. te Den Haag.
O. L. Vrouwenparochie: K. Engelsma te Zwartsluis.
Ouwenhoorn: E. Reeser te Hoogland.

Intrede te:

Serooskerke-Kerkwerve: F. H. Kuipers, Tekst Ps. 121:1 en 2.
Vollenhove: J. de Wit, cand., Tekst Coll. 2:7a.

Afscheid van:

Hooge-Zwaluwe: C. Plaatsman, Tekst Efeze 3:12.
Oudenhoorn: C. B. Boere, Tekst Hand. 20:32—38.
Scheveningen: H. J. de Zwart, Tekst Openb. 3:11.

Overleden:

S. Kalma, Em. pred. te Veerthuizen, 87 jaar.